
RESEARCH THE REASONS FOR CHOOSING TRAINING IN THE SPECIALTY PHYSIOTHERAPY

Zhulieta Gerenova

Faculty of public health "Prof. Tzecomir Vodenitcharov, MD, DSc", Medical university of Sofia,
Bulgaria, julieta_geo@abv.bg

Todor Dimitrov

Faculty of public health "Prof. Tzecomir Vodenitcharov, MD, DSc", Medical university of Sofia,
Bulgaria, todor99us@abv.bg

Inna Ivanova

Faculty of public health "Prof. Tzecomir Vodenitcharov, MD, DSc", Medical university of Sofia,
Bulgaria, inna_mincheva@abv.bg

Abstract: In recent years, the concept of the learning society has gained widespread acceptance worldwide. At its core is the humanist approach, according to which education should be oriented towards the learner, giving him more and more freedom to decide for himself what to learn, how and where to teach him. Adult learning is not only a right, but is also a duty and responsibility for others and for society as a whole.

It has been found that in the life of a person there are three important moments related to the profession:

- correct orientation and choice;
- acquiring a profession through training;
- realization in the profession-career.

The new challenges of the time require learning to become a basic life philosophy and one of the main sources of personal development, successful professional development and career. Learning is a common priority for all democratic societies. They invest huge sums in improving the quality and effectiveness of education in the new century. Learning motivation is an essential aspect of the learning process and influences both its effectiveness and quality, as well as individual-personal development and professional development.

The purpose of the study is to analyze the motivation of young people for professional choice of the specialty "Physiotherapy".

The methodology of the study includes an empirical study conducted at the Faculty of Public Health " Prof. Tzecomir Vodenitcharov, MD, DSc" in the period 06.2024 - 10.2024. The study was conducted among students from the 1st; I-ri; S-th and IV courses "Physiotherapy" from the Faculty of Public health " Prof. Tzecomir Vodenitcharov, MD, DSc" at MU-Sofia.

Conclusions: The new challenges of the time, including the reform in health care, affect the motivation for learning in kinesitherapists, as well as the school-professional orientation significantly influence the motivation for professional choice.

Keywords: motivation, learning, students, physiotherapy.

ИЗСЛЕДВАНЕ ПРИЧИНИТЕ ЗА ИЗБОР НА СПЕЦИАЛНОСТ КИНЕЗИТЕРАПИЯ

Жулиета Геренова

Факултет По Обществено Здраве „Проф. Д-Р Цекомир Воденичаров, дмн“, Медицински
Университет – София, julieta_geo@abv.bg

Тодор Димитров

Факултет По Обществено Здраве „Проф. Д-Р Цекомир Воденичаров, дмн“, Медицински
Университет – София, todor99us@abv.bg

Инна Иванова

Факултет По Обществено Здраве „Проф. Д-Р Цекомир Воденичаров, дмн“, Медицински
Университет – София, inna_mincheva@abv.bg

Резюме: През последните години широко разпространение в световен мащаб получи концепцията за учещото се общество. В основата ѝ е хуманистичният подход, според който образованието трябва да бъде ориентирано към учащия се, като му се предоставя все по-голяма свобода да решава сам какво да учи, как и

къде да го учи. Ученето на възрастните не е само право, а е също задължение и отговорност както за другите, така и за обществото като цяло.

Установено е, че в живота на човека има три важни момента, свързани с професията:

- правилна ориентация и избор;
- придобиване на професия чрез обучение;
- реализация в професията-кариера.

Новите предизвикателства на времето изискват ученето да стане основна житейска философия и един от основните източници за личностно развитие, успешно професионално усъвършенстване и кариера. Ученето е общ приоритет за всички демократични общества. Те инвестират огромни капитали в повишаването на качеството и ефективността на образованието през новия век.

Мотивацията за учене е съществен аспект на процеса на обучение и влияе както върху неговата ефективност и качество, така и върху индивидуално-личностното развитие и професионално усъвършенстване.

Целта на изследването е да се анализира мотивацията на младите хора за професионален избор на специалността „Кинезитерапия“. Методиката на изследването включва емпирично изследване проведено във Факултета по обществено здраве „проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн“ в периода 06.2024 – 10.2024 година. Изследването бе проведено сред студенти от I-ви; II-ри; III-ти и IV-курс „Кинезитерапия“ от Факултета по обществено здраве „проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн“ към МУ-София.

Изводи: Новите предизвикателства на времето, в т.ч. реформата в здравеопазването влияят върху повишаване мотивацията за учене в кинезитерапевтите, както и училищно-професионалното ориентиране влияе съществено върху мотивацията за професионален избор.

Ключови думи: мотивация, обучение, студенти, кинезитерапия

1. УВОД

Днес може да се твърди, че мотивацията е един от най-изследваните феномени в психологическата наука.

Мотивацията, като главен движещ фактор и като естествен източник на „енергия“ в обществото, се разглежда и през призмата на андрагогията, като явление без което каквато и да е образователна дейност на възрастния човек е невъможна. Защото, за да има дейност винаги трябва да е налице конкретна мотивация или, както посочва Теръл Х. Бел: „Има три неща, които трябва да се помнят за обучението. Първото е мотивацията. Второто е мотивацията. Третото е мотивацията.“

Образованието (по-точно степента на образование) оказва все по-решаващо влияние за реализирането на човека в живота. Хора с ниска квалификация имат ограничен брой алтернативи за намиране на работа. Това води до извода, че образованието е необходимо, печелившо средство, което ще позволи на отделния човек успешна професионална реализация.

Както досега, така и в бъдеще професионалното образование, повишаването на професионалната квалификация и професионалната преквалификация ще са обществено организирани дейности, които водят до получаване на професионални компетенции за практикуване на дадена професия или за избора на нова.

С възрастта мотивацията за учене, ориентирана към задачи на бъдещето, се усилва. Й. Ломпшер разграничава в мотивацията за учене два вида мотиви: прякоцелеви, отнасящи се до непосредствения резултат от действието, и опосредствено целеотнесени, които са резултат от по-далечни цели. Върху интензивността на ученето и успеха при него съществено влияе съчетанието между двата вида мотиви, отношенията между които се променят в процеса на развитието. Успехът е налице, ако актуалната мотивация за учене и постижение се свързва с по-общи и далечни цели, жизненни перспективи и идеали.

Важни условия за включване на възрастния в учебен процес и основни мотиви за учене могат да бъдат: интерес към конкретна дейност, стремеж към по-добри условия за живот, или към престиж.

Според Л. Десев мотивацията за учене е „комплекс от най-разнообразни подбуди, който възниква в процеса на екстериоризация и интериоризация и обуславя учебната дейност на човека, постиженията му и социалното му поведение“.

След анализа на проблема за мотивацията в човешкия живот и мотивацията за избора на учебна дейност ще илюстрираме мотивацията за учене чрез конкретния пример на изследване на входната, текуща и изходна мотивация на студенти от Факултет по обществено здраве „проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн“ по специалност кинезитерапия.

Цел: да се анализира мотивацията на младите хора за професионален избор на специалността „Кинезитерапия“.

Методика: Методиката на изследването включва емпирично изследване проведено във Факултета по обществено здраве „проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн“ в периода 06.2024 – 10.2024 година.

Изследването бе проведено сред студенти от I-ви; II-ри; III-ти и IV курс „Кинезитерапия“ от Факултета по обществено здраве „проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн“ към МУ-София.

Резултати: Нашата страна се намира в етап на разработването на нови приоритети, свързани с реформата на здравеопазването. Един от проблемите е този, свързан с обучението на бъдещите бакалаври, които да отговарят на съвременните изисквания. Наличието на адекватно формирани кадри е съществена предпоставка за ефективно функциониране на здравната система и провеждането на реформата докрай.

Целта на реформата е да се създаде такава система на медицинското образование, която да е адекватна на потребностите на обществото, което следва да се движи към хармония между обективните потребности и личните интереси. При това с особена острота се поставя въпросът не само какво трябва да учат бъдещите бакалаври (адекватна система на медицинското образование, оптимални методи и форми на преподаване, създаване и поддържане на висока мотивация за учене), но и кого трябва да обучаваме (адекватна система на професионалната адаптация и подбор, познаване на психологическия портрет на студента и т.н.).

Водещо звено в цялостния процес на професионализация на медицинските специалисти е нивото на развитие на медицинската наука и нейното въплъщение в здравеопазната практика.

Изхождайки от спецификата на медицинския труд, в този параграф ще анализираме само онези „външни“ фактори, имащи според нас доминиращо значение при професионалния избор и реализация на медицинските сестри, а именно: влиянието на училището, семейната и приятелска среда, на професионалната рефлексия (традиции, особености, значимост, престижност, професионални взаимодействия).

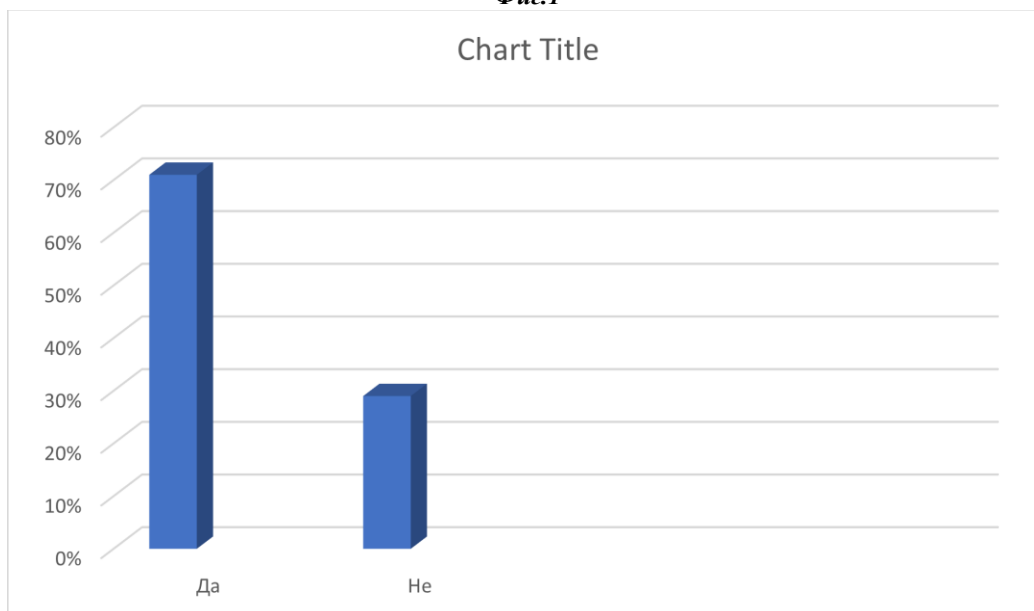
Професионалната ориентация може да се определи като система на обществено въздействие върху правилния професионален избор от индивида, въз основа на принципа за оптималното съчетаване на личните наклонности и способности, от една страна, и потребностите и възможностите на обществото, от друга.

В този смисъл на училището се полага първостепенна роля в системата на професионалната ориентация на младите хора.

За целта проведехме анкета сред студентите от I, II, III и IV курс „Кинезитерапия“ във Факултет по обществено здраве „проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн“ към Медицински университет-София.

Резултатите от изследвания критерий „Влияние на училището“ бихме могли да представим така (фиг.1):

Фиг.1

Въпрос от анкетно проучване: Влияе ли училището за избора на специалност Кинезитерапия?

Анализирайки резултатите, следва да отбележим, че относителният дял на лицата, които са пожелали още в училище да се реализират в професията на кинезитерапевт (70,84 %), значително надвишава относителния дял на лицата, които са направили този избор след завършване на средно образование (29,16%).

Анализът на резултатите по този изследван критерий ни дават основание да направим извода, че училищното професионално ориентиране е допринесло приоритетно за това изследваните лица свободно и съзнателно да изберат професията „кинезитерапевт“ съобразно личните си интереси, наклонности и способности.

Впрочем, този извод се потвърждава и чрез следващите отговори в анкетата относно мотивацията за професионален избор.

За осмислянето и дооформянето на професионално-личностната нагласа на младите хора към една или друга професия съществено допринасят родителите, семейната и приятелската среда, което се потвърждава и в нашето изследване - на второ място, изследваните лица посочват, че „родителски съвет“ им е помогнал да се насочат към професията кинезитерапевт.

Относителният дял на родителите на анкетираните студенти, работещи в здравната мрежа е само 6,72 %, а този на родителите с медицинско образование е също нисък - 8,92 %.

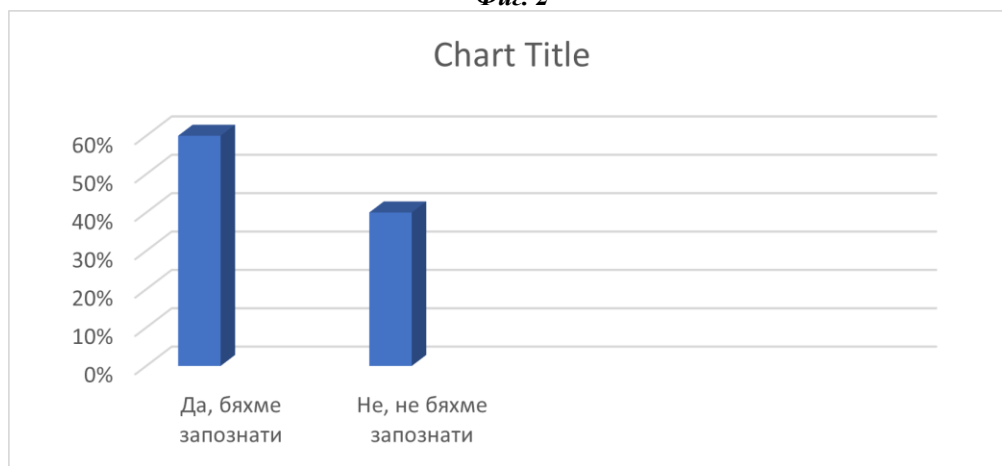
Тези сравнително ниски стойности корелират с ниските стойности на резултатите по изследвания критерий „професионален избор по семейни традиции“ - едва 1,29 % от общия брой анкетирани. Само 8,23 % са повлияни в своя професионален избор от семейни приятели (здравни работници), което отвежда този фактор на четвърто място по степен на влияние.

Тези данни показват, че за разлика от професиите с по-голяма семейна - професионална традиция - адвокати, инженерно-технически професии, лекари - горепосочените фактори (родителите, семейната и приятелската среда) не са със съществено влияние за професионалната ориентация и избор на професията „кинезитерапевт“.

Социално-професионалната рефлексия е важен фактор за професионален избор и реализация. Запознаването със същността и особеностите на професията е от съществено значение за професионалния избор.

Ето как се разпределят резултатите по този критерий. Отговорите на въпроса: „Бяхте ли запознати с особеностите на професията кинезитерапевт?“, показват че относителният дял на запознатите в различни степени (60,41 %) значително превишават относителния дял на тези, които не са били запознати (39,59 %). Това е видно и от фиг. 2.

Фиг. 2

Въпрос от анкетно проучване: Бяхте ли запознати с особеностите на професията кинезитерапевт?

Друг съществен фактор, оказващ влияние върху професионалния избор, е социалната значимост на дадена професия, измерваща се с престижа ѝ в обществото. Независимо, че професията на кинезитерапевта е сред стари и познати професии, породена от жизнено важните човешки потребности от здраве и възстановяване, редица обективни и най-вече субективни предпоставки пречат тя да заеме мястото, което ѝ се полага. Нека разгледаме оценките, които анкетираните лица са дали за социалния статус на тази професия:

- първо място - задоволителен статус - 28,13 %
- второ място - нисък статус - 25 %
- трето място - висок статус - 18,75
- четвърто място - достатъчен полагаем ѝ се статус - 15,65%
- пето място - не могат да преценят - 6,77 %

☐	шесто място - много висок статус	- 4,69 %
☐	седмо място - неотговорили	-1,04 %

Видно е, че преобладават оценките „задоволителен“ и „нисък“ статус на професията. С това се обяснява и че мотив (за избор) „престижна професия“ са посочили едва 16,30 % от анкетираните (т.е. мотивът е на трето място в йерархията на мотивите за избор на професията кинезитерапевт).

Интерес представлява разпределението на стойностите, съобразно мястото на анкетираните лица в професионалната йерархия. При студентите (макар, че преобладаващи са оценките „задоволителен статус“ - 25,05 %), „ниският статус“ - 21,62 % се приближава до стойностите, дадени за „високия статус“ - 20,27 %.

За влиянието на професионалната рефлексия при формиране на мотивите за професионален избор, от съществено значение е професионално-личностното взаимодействие на младите хора с работещи медицински специалисти, както и съприкосновението им с професионалната среда. Това допринася за осъзнаване същността и особеностите на съответния професионален труд, както и за емоционалното възприемане на дадената професия.

Често новоприетите във Факултета по обществено здраве студенти имат неясни и неопределени представи и идеали за същността на отделни видове медицински професии, придобити от разкази, филми, художествена литература или лично съприкосновение с представители на тази професия. Общата атмосфера на болницата, в която се провежда учебната практика може да събуди желанието дадена професия да бъде усвоена, ако там всичко е наред.

Много и разнообразни са влиянията, които могат да окажат върху младежите и девойките общуването с медицински специалисти: при посещения в здравни заведения с професионално ориентираща цел, и при получаване на здравна помощ в домашна или болнична обстановка, общуването в приятелски или семеен кръг, средствата за масова информация и т.н. При изследването на този критерий получихме следните резултати: относителния дял на лицата, които са се повлияли от контакта с медицински специалисти в своя професионален избор, е 33,34 % и превишава този, на лицата които са нямали такива контакти -17,19 %.

Тези стойности корелират с големия относителен дял (60,41 %) на запознатите в различна степен с особеностите на тази професия, както и с преобладаващия дял (39,85 %) на самостоятелно направилите своя професионален избор.

2. ИЗВОДИ

Новите предизвикателства на времето, в т.ч. реформата в здравеопазването влияят върху повишаване мотивацията за учене в кинезитерапевтите, както и училищно-професионалното ориентиране влияе съществено върху мотивацията за професионален избор. Независимо от посочените резултати, смятаме, че по отношение на системата на училищно и професионално ориентиране има още какво да се желае. Все още няма изработени професиограми за отделните видове медицински професии, в които да са отразени социално-икономическите, психо-физиологичните и медико-етичните аспекти на съответния вид труд, което изисква обединяване усилията на разнороден вид специалисти.

Рационалното осъзнаване и емоционалното преживяване на същността и спецификата на дадена професия спомага не само за професионалния избор, но и съкращава пътя на адаптацията към избраната вече професия.

Изборът на професия е реален проблем с огромно значение не само за отделния индивид, но и за обществото и държавата. Удовлетвореността на човека от себе си се поражда преди всичко от адекватността на избраната професия на неговите наклонности (нагласи) и възможности (способности). Не по-малко важно е, че ефективността и продуктивността на труда на хората, от които обществото и държавата са заинтересовани, е в непосредствена зависимост от техния правилен избор.

Ранното възникване и утвърждаване на мотивите за избор на професия обуславят не само по-успешното обучение на студентите впоследствие, но и удовлетвореността от професията за дълги години по-нататък.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Навлизайки в новото хилядолетие хората са изправени пред много нови и непознати предизвикателства. Образованието е едно от условията, които ще помогнат на човека да се справи с тези предизвикателства. Сред съвременните характеристики на XXI век е непрекъснато увеличаващият се информационен поток. Информацията като цяло постепенно се превръща в източник на власт и предпоставка за качество в упражняваните дейности.

Силен и проспериращ ще е този специалист, който е по-добре информиран. Обществото ще се базира на дарованията и способностите на своите членове, развити чрез подходящи по видове и степени образование.

Все повече хората ще осъзнават, че "образование + професия = на благополучие" и ще се стремят към непрекъснато допълване и разширяване на знанията и уменията си, чрез възможностите на ученето през целия живот.

ЛИТЕРАТУРА

- Воденичаров, Ц., М. Митова (1995). Медицинска педагогика. БАН.
- Гатева-Чакърва, Л. (2001). Професионална етика за специалисти по здравни грижи. ЛИК
- Димитрова, А, М. Димитрова (2024). Професионално обучение и компетентност на студентите от специалност „Медицинска сестра“, Управление и образование, 20(5),12-15
- Колева, Ив., Ж. Геренова (2023). Наследството на Асклепий и Сократ в съвременната рехабилитационна практика, 51ва Научно-технологична сесия КОНТАКТ 2023,124-128
- Мирева М. (2019). Удовлетворенность от должностных задач и вознаграждения медицинских работников. Международной научно-исследовательский журнал „Евразийский союз ученых“,7(64), 47-50.
- Михайлова, В., А.Алакиди (2023). Професионални предизвикателства пред специалистите по здравни грижи, Българско списание за обществено здраве, 15(2), 27-34
- Михайлова, В, А. Алакиди (2022). Първична извънболнична медицинска помощ – реалност и възможности, Българско списание за обществено здраве, 14(3), 20-27
- Попова, Т., М. Димитрова, С. Георгиева-Гърбева, Д. Благоева (2024). Формиране на професионални компетенции на студентите от специалност „Медицинска сестра“ при грижи за хронични рани, Сестринско дело, 4, 3-11
- Цветкова, Й.(2001) Мотивационна и когнитивна регулация на ученето. ЛИК
- Geranova,Zh., T. Dimitrov (2019). The manifestation of empathy and its development during the training of healthcare specialists, International journal Knowledge, Skopje, 30, 959-962
- Milan Tsekov, Mihaela Mireva, Mariana Albert (2019). Analysis and investigation the opinion of nurses and physiotherapists on their quality of work with chronic vascular diseases patients; International Journal Knowledge- Scientific papers/ Medical Science and Health, 30(4), 915-919